

V letošním roce proběhne již 10. ročník soutěže Mladý pěstitel.

Mládež do 15 let má opět možnost se této soutěže zúčastnit, stačí jen do 20. září poslat závaznou přihlášku na adresu ČZS ÚS Olomouc. Soutěž proběhne v termínu podzimní výstavy Flora Olomouc, tj. v době 3. – 6. října 2013. Od soutěžících očekáváme, že se opět pochlubí zajímavými výpěstky a podělí se tak s ostatními o své pěstitelské úspěchy. Součástí vystavených exponátů je předkládaný pěstitelský deníček.

Pozvánka na výstavy:

ZO ČZS Litovel ve spolupráci s ČSV srdečně zve na Výstavu ovoce, zeleniny a květin, která se koná v klubovně ZO Litovel, Sušilova ul. č. 32; v sobotu 7. 9. 2013 v době 9,⁰⁰-18,⁰⁰ hodin a v neděli 8. 9. 2013 v době 9,⁰⁰-17,⁰⁰ hodin.

Zahrádkáři ZO ČZS Velký Týnec zvou všechny příznivce zahrádkaření na Výstavu ovoce, zeleniny a květin, kterou pořádají v neděli 22. 9. 2013 v době 8,⁰⁰-17,⁰⁰ hodin ve Společenském domě ve Velkém Týnci. Vstupné dobrovolné.

ZO ČZS Bohuňovice pořádá ve dnech 28. – 30. září 2013 Tradiční výstavu ovoce a zeleniny v Kulturním domě v Bohuňovicích, část Trusovice. Bohaté občerstvení u Berušky zajištěno, vstupné dobrovolné. Otevřeno: So 13-19 hod., Ne 9-17 hod., Po 8-12 hod.

Rozmanitosti jiřin - Lysice - zámek - 6. - 8. 9. 2013 - výstava květinových aranžmá z jiřin, otevřeno v době 9 - 17 hodin, vstupné: 100,-/80,-/70,-Kč

Chilibraní & Chillizrout - Brno - brněnská přehrada - 7. 9. 2013 - V areálu vodních sportů proběhne přehlídka a mistrovství pojídání všeho pálivého. Podrobnosti na www.chilibrani.cz Akce reaguje na signály z řad veřejnosti, která by ráda ochutnala světovou chilli kuchyni, dozvěděla se více o chilli a současně se seznámila s nemalou skupinou populace věnující se tomuto rozšiřujícímu se koníčku.

Podzim v květech - Borotín u Boskovic - arboretum - 13. - 15. 9. 2013 –

Tradiční prodejní výstava - trvalky, dřeviny, jiřiny, trávy aj. prohlídka arboreta. Otevřeno od 9 do 17 hod.

Výstava bonsají – Prostějov - 13. - 15. 9. 2013 - Rajská zahrada u kostela Povýšení sv. Kříže - Prostějov (průchodem u muzea k tržnici). Otevřeno od 9 do 17 hodin. Poradenská služba, ukázky tvarování bonsají. Zvou pěstitelé bonsají z BK Haná při ZO ČZS Prostějov 1.

Výstava bonsají - Brodek u Prostějova – nádvoří zámku - 13. - 15. 9. 2013 - ukázky tvarování bonsají, poradenská služba. Otevřeno 9-16 hodin. Spoluvystavují pěstitelé BK Haná při ZO ČSZ Prostějov 1 a BK Brno.

Výstava ovoce, zeleniny a květin - Frýdlant nad Ostravicí - 21. - 22. 9. 2013 - pořádá ZO ČZS v domě zahrádkářů, součástí je prodej zahrádkářských potřeb, cibulovin, česneku, odborná poradna, a bohaté domácí pohostění.

Oblastní výstava ovoce a zahrádkářských výpěstků - Slavkov u Brna - Společenský dům Bonaparte, 21. - 23. 9. 2013 - pořádá ZO ČZS Slavkov u Brna a ÚS ČZS Vyškov na Moravě. Vystavováno bude ovoce od pěstitelů ZO okresu Vyškov. Na výstavě bude možno zakoupit čerstvý jablečný mošt z vlastní moštárny a pravá domácí povidla z povidlárny. Jako každoročně bude vyhlášeno jablko roku 2013. Své produkty zde představí včelaři s možností nákupu kvalitních medů. Vstupné dobrovolné. Jistě Vás okouzlí výborná aranžerie, vyřezávané ovoce, kaktusy a bonsaje. Otevřeno: So 8 - 17 hodin, kdy se ve vedlejším zámeckém parku koná také jarmak; Ne 9 - 17 hodin, v pondělí je výstava otevřena pro základní a mateřské školy.

Zahrada Věžky 2013 - Věžky u Kroměříže - 25. - 29. 9. 2013

Zahradnická a hobby prodejní výstava ve Věžkách nabídne k prohlédnutí nebo prodeji: široký výběr květin, ovoce a zeleniny; okrasné rostliny, ovocné keře a stromy; potřeby a pomůcky pro zahradu a dům. Výstavu najdete v obecním historickém parku, který je nově zrekonstruovaný.

Podzimní výstava výpěstků ze zahrad a vinohradů - Brno, Mendlovo nám.20, Pivovarské pohostinství – 26. - 28. 9. 2013 - pořádá ÚS ČZS Brno město. Otevřeno Čt 13-18 hod., Pá 10-18 hod., So 10-17 hod. Výstava probíhá v prostorách sálu Pivovarského pohostinství, Mendlovo nám. 20 na Starém Brně.

Hlavní expozice výstavy:

kořenová zelenina, ovoce - včetně hroznů, okrasné dýně; bylinky a rozkvetlé květiny; expozice včelařů s úlem a včelařskými produkty; rukodělné výrobky; ukázka starých a nových zahradnických potřeb. Pro návštěvníky je připraveno: ochutnávka jablečného moštu, prodej burčáku i vína, hnojiv a postřiků, košť domáci meruňkovice, degustace ovoce, poradenská služba. Těšíme se na Vaši návštěvu a věříme, že se Vám bude u nás líbit.

ŽIVOT NA ZAHRADE a Zdraví a duše - Ostrava - Výstaviště Černá louka - 27. - 29. 9. 2013

Podzimní výstava pro zahrádkáře a včelaře. Za ČZS pořádají Územní sdružení ČZS v Moravskoslezském kraji. Na výstavě opět budou výpěstky zahrádkářů i nezahrádkářů v překrásném aranžmá. Můžete se těšit na novinky podzimního trhu v oblasti zahrady a včelařství. V pavilonu A i na venkovních plochách najdete širokou nabídku prodeje rostlin, květin, cibulovin, stromků, zahradní mechanizace, keramiky a mnoho dalšího. Protože se jedná o ročník jubilejní, máme pro Vás připraveno nejedno překvapení v podobě pestrého doprovodného programu. Nově jsme zařadili např. losování o hodnotné ceny, soutěže pro děti i dospělé, poradnu k určení kvality vody aj. Další novinkou je výstavní expozice, kde Vám ukážeme, jaký je rozdíl mezi ovocem a zeleninou ze zahrádky a supermarketu. Včelaři si pro vás připravili **Poradnu pro včelaře i nevčelaře**, soutěž „**O nejlepší med a medovinu Moravskoslezského kraje**“, přednášky, konzultace aj. Tradičně vše vhodně doplní ochutnávky a prodej ovoce, zeleniny, medu, medoviny, burčáku, vína a různých produktů ze zahrádky. Prezentace ČZS / Prezentace ČSV / Prezentace slovenských a polských zahrádkářů / Mezinárodní soutěž dětí v zahradnických dovednostech / Soutěž pro děti „Svět včel“ / Cimbálová muzika / Ochutnávka a prodej vína z Jižní Moravy / Soutěž „O nejlepší med a medovinu Moravskoslezského kraje“ / Soutěž „O nejhezčí medový perník Život na zahradě“ / Konzultace, semináře, konference. Otevřeno Pá+So10-18 hod., Ne 10-16 hod.

◀ ▶ ☀ Ochrana rostlin na zahradce v říjnu:

Uvedený kalendářní přehled je použit s laskavým svolením autorů publikace:

Účinná ochrana zahradních plodin - Josef Horák, Jaroslav Rod, ([GRADA](#) – 2011)↓

◀ ▶ Po sklizni ovoce obnovujeme na kmenech slivoní **lepové pásy** (případně znovu obnovujeme lep natřený přímo na kmenech). Tím zabraňujeme bezkřídlé samičce pídalky podzimní vylézt po kmeni a naklást v koruně stromu vajíčka. Z kmenů jádrovin pak likvidujeme (pálíme) **pásy z vlnité lepenky** a tak ničíme zde ukrytá různá vývojová stadia škodlivého hmyzu.

◀ ▶ Po sklizni ovoce navíc vždy vyčistíme plochy pod ovocnými stromy od veškerého spadlého, červivého a nahnílého ovoce. U peckovin ze stromů **odstraníme** "mumifikované plody", jež pevně lpí k přilehlé větvičce, neboť jsou zdrojem infekce pro moniliniovou spálu a pro moniliniovou hnilobu ovoce v následujícím roce. Nebezpečnou **strupovitost** lze v příštím roce omezit postřikem 5% **roztokem močoviny** asi tak týden před opadem listů (nikdy dříve!).

◀ ▶ Koncem října je ještě možno ničit **vlnatku krvavou** na stromech. Lze použít buď přípravek Pirimor 50 WG, anebo při silném výskytu vlnatky i Mospilan 20 SP. Do postřiku vždy přidáváme smáčedlo.

◀ ▶ V tomto období vysazujeme na záhony **česnek**. Je třeba jej před výsadbou vždy **namořit proti vlnovníku česnekovému a proti houbovým chorobám**. Vlnovník je spolehlivě likvidován přípravkem Sulka obsahující polysulfid vápníku (5% suspenze, délka moření 6 hodin). Registrace u Sulky bohužel skončila, na trhu je určitá náhrada pod názvem Síra SK 520 nebo Sulka K. Tyto přípravky jsou vedeny jako hnojivo, obsahují kromě polysulfidu vápníku bezchlorový draslík a dusík. Dle etiket kromě půdního hnojení jsou vhodné i na moření česneku. Zde stačí k efektu 4% suspenze (40 ml/1 l vody) a délka moření 6-12 hodin. Od prosince 2010 je povolen nově registrovaný Rovral Aquaflo (stačí 0,4% suspenze a délka moření proti houbovým chorobám 20 minut). Nejdříve moříme stroužky česneku přípravkem Sulka K nebo Síra SK 520 a poté (nikoliv naopak) odděleně moříme proti houbovým chorobám.

▶ ◀ **Nutné práce na zahrádce v říjnu:** použité informace jsou čerpány: www.zahradkari.cz: ↓

▶ ◀ Říjen dává svoji proměnlivostí počasí každému najevo, že je již opravdový podzim. Pokračuje se ve sklizni jaderovin - zimní odrůdy jablek (TOPAZ, GOLDEN DELICIOUS ap.), hrušní (DICOLOR, LUCASOVA ap.). Pěstovaných odrůd jaderovin je velké množství a každá odrůda má svoji správnou sklizňovou zralost, ze které při sklizni vycházejte. Od poloviny října se mohou sklízet kdoule - správný termín sklizně je tehdy, když začnou opadávat.

▶ ◀ Sklízíte nejlépe za sucha citlivým oddělením plodu od plodonoše. Od vyrosení plodů na hromadách venku se již upustilo, neboť takto ošetřené plody neměly i přes lepší vzhled (lepší vybarvení) tak dlouhou skladovatelnost a bylo u nich pozorováno větší napadení houbovými chorobami na skládce. Ovoce je doporučeno sklízet se stopkou a ve vydezinfikovaných obalech ukládat do chladných, větraných prostor, odkud je budete přenášet na zimní uskladnění. Pro uskladnění vyberte jen kvalitní plody, ostatní zpracujte podle potřeby.

▶ ◀ Skladovací prostory zimního uskladnění ovoce by měly být vydesinfikovány (vysířeny), sklad by neměl promrznout (teplota při zimním skladování by se měla pohybovat kolem 2 - 4 °C, na jaře okolo 6 °C, maximálně 8 °C), vzdušná vlhkost by měla být dostatečně vysoká (80 - 90 %).

▶ ◀ **Ovoce neskladujte společně s bramborami, ale ani se zeleninou.**

▶ ◀ Po sklizni přihnojte ovocné rostliny kompostem, nebo umělými jednosložkovými hnojivy (draselná a fosforečná), půdu okolo keřů a stromků bobulovin mělce zkyprěte a odplevelte. Odplozené výhony maliníku a ostružiníku odstraňte. Na kmenech slivoní obnovte lepové pásy, které zabraňují píd'alce podzimní vylézt do koruny, stromy peckovin zbavte moniliozních plodů a kmeny jaderovin lepenkových pásů (likvidací zničíte zde ukrytá stadia škodlivého hmyzu).

▶ ◀ V druhé polovině měsíce začínají ovocné školky s prodejem ovocných stromků a pěstitelé doplňují zahrádku výsadbou dalších ovocných dřevin. Nejšetnější způsob výsadby by byl tzv. "ze země do země", ale to nám nákup ve školce neumožňuje. Proto je doporučeno nakoupenou sadbu (stromky a keře) před vlastní výsadbou ponořit na 1 den do vody. Na optimální délku upravte kořeny i nadzemní část, při výsadbě stromek fixujte k opěrnému kůlu, jehož část, která bude v zemi, jste předem impregnovali opálením. Při výsadbě dbejte na to, aby místo štěpování zůstalo volně nad zemí. Nemáte-li u zahrádky oplocení, obalte kmíněk pletivem, nebo podobným chráničem proti ohryzu zvěří. Vysazené stromky a keře důkladně zalijte. Ovocnou sadbu můžete sázet až do konce listopadu. Výsadbu broskvoní na definitivní stanoviště odložte až na jaro, na podzim koupené stromky na zahrádce založte do země. Podobně postupujte u sadby vinné révy, ořešáků, kdouloní a ostružiníku - počkejte až na jaro.

▶ ◀ Je hlavní období sklizně košťálové (zelí na skladování a zelí kruhárenské bílé i červené se sklízí již začátkem měsíce), ale i listové zeleniny. Vlhké počasí měsíce je příznivé pro dorůstání kořenů, a proto se sklizní kořenové zeleniny počkejte do konce měsíce. Sklidte letní pórek a dokončete sklizeň plodové zeleniny. Rajčata, která by již nedozrála (nevybarvená) můžete použít na zpracování do čalamád. Kořenovou zeleninu sklízíte za sucha, aby kořeny byly suché. Nať odstraňujte, aby kořeny nevadly. Poškozené kořeny vyberte pro blízkou spotřebu, skladujte pouze zdravé, neporušené kořeny. Ty skladujte ve větraném chladném sklepě, nejlépe ve vlhkém písku. Mrkev na delší skladování je dobré umístit do krechtů, zakrytých zeminou, pouze kořeny k brzké potřebě dávejte do sklepa. Kořeny nedávejte do igelitových sáčků, kde by vám tato zelenina shnila. ▶ ◀ Část potřeby zeleniny pro kuchyňskou přípravu naložte očištěné a upravené do mrazáku, nadbytek zelí nakrouhejte a naložte do nádob ke kysání.

▶ ◀ **V místech výskytu hryzců obalte kořenovou soustavu košem z pletiva, které po vysazení bude svojí manžetou vyčnívat nad zem.**

► ◀V říjnu přicházejí již ranní mrazíky. Nespotebovali-li jste řapíkatý celer ze zahrádky do nástupu mrazu, založte jej ve sklepě. Čekanka salátová snese mráz do -6 °C a proto se doporučuje při hrozícím poklesu na tuto kritickou hranici rostliny sklídit i s kořeny, odstranit vnější listy a založit do písku ve sklepě - při dobrých skladovacích podmínkách vám zde vydrží do ledna. Kadeřávek nechte několikrát přejít mrazem v noci (získá na chuti), naopak kedluben (pro zimní využití) musíte sklídit dříve, než jej noční mráz ohrozí. Bulvy se skladují nejlépe v krechtech z hlíny, při skladování ve sklepě ukládejte bulvy i s kořeny do vlhké země, či písku.

► ◀Salát na přezimování (např. HUMIL) ze zářijového výsevu vysazujte již v první polovině října - nejlépe do brázd 10 cm hlubokých, aby byly rostliny ochráněny před zimními větry. Koncem měsíce se vyrývá křen, protože ze zmrzlé půdy by nešel dobývat. Kořeny k uskladnění se zakládají do vlhkého písku ve sklepě. I když černý kořen a petržel snesou mráz, sklíďte tyto zeleniny již rovněž koncem října, neboť byste měli také problémy s dobýváním. Také celer sklíďte před příchodem mrazu a bulvy zakrechťujte, nebo uložte v chladném sklepě. Ozimé odrůdy pórků (ELEFANT, POLLUX) snesou pokles teplot i pod -15 °C.

► ◀Růžičková kapusta, o které se traduje názor na téměř největší mrazuvzdornost mezi zeleninami, má i odrůdy (např. KARPO), které je třeba sklídit již koncem října, zatímco např. známá ZÁVITKA zimu vydrží.

► ◀Před mrazem je potřebné také chránit zářijové výsevy mrkve nejlépe dvojitou vrstvou chvojí. Před mrazem je nutné rovněž sklídit papriky a rajčata z fóliovníku a skleníku, zatímco se může zde pod sklem salát, cibule na zeleno, či ředkvička vysévat po celý říjen a ještě o vánocích si na čerstvé zelenině pochutnávat.

► ◀Říjen je rovněž měsícem výsadby okrasných dřevin, stálezelené a jehličnany je možné vysazovat do konce měsíce. Vysazují se též opadavé listnáče na tvarované živé ploty, při požadavku na širší živý plot se vysazují 2 řady těchto dřevin. Na osázení pergol některými druhy popínavých rostlin a na vytvoření rostlinné stěny z těchto pnoucích rostlin je v tomto měsíci také vhodná doba - loubinec, zimolez. ► ◀V tomto období se řízkují fuchsie, řízkovance muškátů ze září přesazujte a příp. zaštipujte (při dosáhnutí výšky 10 cm), na rozřízkování můžete použít i balkonové květiny, které z jejich letního stanoviště uklízíte a odnášíte na přezimování. Řízky rododendronů, které jste nařízkovali začátkem léta a nyní mají kořeny, sázejte do pařeniště. Z popínavých rostlin, které setrvávají přes zimu na konstrukci a které nyní vyvazujete, můžete odebírat zimní řízky. Také mladé výhony pnoucích růží vyvazujte ke konstrukci, staré výhony, na nichž byly květy zkrátte aspoň na 5 cm od hlavního stonku a rostliny prořežte, u keřových růží proveďte celkové zkrácení o cca 1/3 a nakopčení. ► ◀Můžete sázet keřové i stromkové růže - u keřových sázejte tak hluboko, aby místo očkování bylo dostatečně zakryté zeminou. Přichází také doba ošetření vodních ploch na zahrádce - jezírko vyčistěte a napněte přes něj síť, aby do něho nepadalo listí a jiné zbytky vegetace. U chryzantém vyštipujte přebytečná poupata, u košatých typů střední poupě pro dobré rozvětvení. Rostlinám, choulostivým na namrznutí připravte zakrytí u země (plamének), ale i nad zemí (např. vistárie). Začít s řezem můžete u některých popínavých dřevin. Cibule a hlízky cibulovin a hlíznatých květin vybírejte z půdy - mečíky, dosny, hlíznaté begonie - a nechte je doschnout na dobře větraném a bezmrazém místě, potom uložte na místa, vhodná k přezimování. Trvalky přihnojte kompostem a husté, nebo staré trsy rozdělte. Choulostivější druhy mobilní zeleně, které byly přes léto umístěné na zahrádce, také uklíďte.

► **Poradenská služba – každou středu, mimo 1. v měsíci, mezi 13.⁰⁰ a 16.⁰⁰ hodinou (na sekretariátě ÚS ČZS)**
ZO ČZS si mohou vyzvednout na sekretariátě ÚR ČZS v Olomouci, tř. 1.máje 5, každou středu, mimo 1. v měsíci:
► členské známky na rok 2013 + ke každé známce zdarma „Rukověť zahrádkáře 2013“ + kalendářik ČZS.

►► CD a publikace k objednání a zakoupení na ÚS ČZS Olomouc:

► **CD:** Choroby a škůdci zahradních rostlin – aktualizovaná a doplněná verze (2012), J. Rod / cena 50,- Kč

► **CD:** Výstavy ČZS – nově zpracované CD – pro členy ČZS - lze objednat na ústředí / cena 50,- Kč

► **publikace:** pomologie: Jádroviny a Peckoviny – Bc. T. Jan a Ing. D. Nestrta – cena 240,- Kč / při odběru obou dílů

► **publikace:** pomologie: Drobné ovoce a skořápkoviny - Bc. T. Jan a Ing. D. Nestrta – cena 180,-/ks,

► **publikace:** pomologie: Jádroviny + Peckoviny + Drobné ovoce a skořápkoviny - Bc. T. Jan a Ing. D. Nestrta – cena 399,- / za 3 díly

► **publikace:** Zahrádkáři v Čechách a na Moravě – ČZS – cena 50,- Kč vč. poštovného a balného na základě objednávky ZO nebo ÚS

► **CD: Vinná réva – k dispozici na podzimní výstavě Flora Olomouc, v informační službě pavilonu “G”**

Telefonické dotazy mimo středu Vám zodpoví členové ÚS ČZS Olomouc:

Předseda – J. Rod, tel.: 723 339 521, e-mail: jaroslav.rod@centrum.cz

tajemník - J.Skarupský, tel.: 605 127 698, e-mail: j.skarupsky@seznam.cz

hospodář – J. Kačerová, tel.: 775 639 152

Redakce: Vlasta Schubertová, ČZS ÚS Olomouc - konečná úprava

(neprošlo jazykovou úpravou)